INSTRUIRE ŞI PSEUDO-INSTRUIRE

Cine dintre noi nu a urmărit o echipă oarecare, indiferent de nivelul competiţional la care activează, în cursul unei şedinţe de antrenament, sau pe timpul obişnuitei încălziri dinaintea întrecerii propriu-zise? Şi care dintre noi, martor fiind la etalarea unora dintre cele mai subtile procedee din tehnica jocului, nu a rămas la un moment dat cu impresia că în materie de fotbal jucătorii noştri sînt pe cale să atingă (dacă nu chiar au şi atins) ceea ce într-o exprimare curentă am putea numi măiestrie? Rămîi astfel, de cele mai multe ori, mut de admiraţie în faţa unor execuţii de mare fineţe şi spectacol în care mingea este preluată perfect cu vîrful bocancului, cu călcîiul ori cu ceafa, sau în faţa unei pase matematice realizată din întoarcere, a unei mişcări înşelătoare care face vid în jur, a unor şuturi din vole expediate din afara careului, numai în colţurile porţii!

Asta, bineînţeles, la antrenament sau la încălzire. Cînd însă începe jocul şi cînd în mod firesc fotbalul adevărat, nu acela de demonstraţie, este chemat să intre în scena întrecerii, jucătorii, aceiaşi jucători cărora le-am acordat aproape fără rezervă creditul valorii, ne dezamăgesc spulberîndune cu probe de îndoielnică îndemînare şi execuţii tutelate de întîmplare, iluzia calităţii certe. Acum, în joc, mingea parcă nu mai ascultă docilă la vîrful bocancului, pasele descriu traiectorii de multe ori lipsite de sens şi utilitate, loviturile la poartă sînt rare, fără precizie ca nişte gloanţe rătăcite în căutarea unei ţinte a neputinţei, a neîmplinirii. Începi atunci să crezi în existenţa unei farse. Şi, l drept vorbind — chiar dacă circumstanţele specifice întrecerii, impun firesc o anumită deosebire de criterii în apreciere, faţă de cele ale antrenamentului — realitatea este că undeva adevărul este substituit, chiar dacă nu integral, de farsă. Unde anume?

Răspunsul îl putem găsi, după părerea noastră, în primul rînd în **orientarea şi conţinutul procesului de instruire, în neconcordanţa dintre joc şi pregătirea organizată. Cu alte cuvinte, la antrenament.** Acolo unde jucătorii sînt puşi să execute, de regulă lucruri dificile — multe din acestea de tipul jongleriilor ieftine — în condiţii uşoare, fără adversar, static, pe fond de odihnă. Acolo unde meciul de verificare, de exemplu (disputat în mod obişnuit miercurea), devine dacă nu un divertisment, o formalitate, oricum momentul de efort minim din săptămînă, deoarece se joacă în compania unor adversari slabi, ca replică şi valoare, comparativ cu aceia întîlniţi duminică. Unde mijlocul de instruire cel mai frecvent folosit, miuţa, oferă fotbaliştilor posibilitatea acţionării pe asemenea spaţii şi la dimensiunile unor porţi, care creează cu timpul obişnuinţe departe de adevăr. Unde capitolul „pregătire tehnică", din cadrul lecţiei de antrenament apare şi se execută la început de şedinţă, ca şi cum ar fi vorba de învăţare şi nu atunci cînd organismul este obosit, condiţie proprie perfecţionării, realităţii competiţionale. Toate acestea, raportate la necesităţile performanţei şi dificultăţile jocului în perspectivă, pot fi considerate la un loc **pseudo-instruire,** care favorizează o perfecţionare sportivă de laborator şi nu una specifică întrecerii propriu-zise. De aici, evident, şi diferenţa izbitoare dintre demonstraţiile de virtuozitate dinaintea jocului şi „realizările" adeseori penibile din timpul acestuia, cînd de fapt se manifestă adevărata valoare sportivă.

Corectivul unei asemenea situaţii? El trebuie căutat tot în procesul de instruire, dar în **instruirea adevărată.** Aceasta **înseamnă să se pretindă din partea jucătorilor lucruri simple, execuţii corecte şi precise realizate în condiţii de dificultate maximă, adică cu adversari, în viteză, din poziţii variate, pe spaţii aglomerate în faţa porţii, pe fond de oboseală, condiţii cît mai apropiate, dacă nu chiar identice, acelora în care se desfăşoară jocul competiţional.** Aceasta ar înseamna ca meciul de verificare din cursul săptămînii să creeze echipei respective probleme asemănătoare acelora pe care jucătorii le vor avea de înfruntat duminica. Aşa cum ar fi, de la caz la caz, exemplul **apărărilor aglomerate sau al atacurilor supranumerice.** Sau folosirea unor mijloace în care să se însuşească, pînă la reflex, modul de acţiune în diferite situaţii de apărare şi atac, de perfecţionare a unor combinaţii la momente fixe, de îmbunătăţire a eficacităţii. Aceasta ar însemna de asemenea ca în antrenamente, execuţiile de tehnică individuală să fie repartizate pe toată durata lecţiilor, chiar şi la sfîrşitul acesteia, pentru ca jucătorul să poată realiza execuţii bune şi în condiţii de oboseală fizică, aşa cum i se pretinde în jocul competiţional. Numai în acest fel, considerăm noi că instruirea ar putea căpăta un sens real, iar performanţa şi măiestria sportivă dimensiunile valorilor certe.

Mihai IONESCU

CREDIT RETRAS...

Pentru etapa a 24-a din 22 mai, programarea arbitrilor la meciurile echipelor de tineret-rezerve, a suferit o mutaţie de optică din partea Colegiului Central al arbitrilor. Simpla lectură a celor desemnaţi să conducă aceste meciuri în această etapă trădează renunţarea deliberată la delegarea arbitrilor locali, metodă împămîntenită pînă în momentul de faţă, din considerente economice, bineînţeles. Dar creditul aprioric acordat unor arbitri din oraşele echipelor gazdă, în virtutea unor obligaţii etice presupuse a fi compatibile cu calitatea de „cavaler al fluierului", s-a diminuat progresiv şi, sub avalanşa protestelor pe marginea unor arbitraje sistematic părtinitoare, federaţia se vede nevoită să jertfească mijloace băneşti pe altarul corectitudinii depline. Măsura ni se pare judicioasă, dar deplingem cauzele care au impus-o. Ea reprezintă o „reparaţie" din mers absolut necesară, la organizarea unei competiţii care şi aşa prezintă lacune şi inconveniente.

(I. C.)

● Joi, 20 mai la orele 11, la „Casa Prieteniei" din ARAD, în cadrul festivalului „Primăvara arădeană", scriitorul şi caricaturistul NEAGU RADULESCU vorbeşte despre „NIMIC DESPRE JAPONIA, TOTUL DESPRE TURNUL BABEL", conferinţă din lumea literaturii, teatrului şi a fotbalului de ieri şi de azi.

Specialiştii au cuvîntul

OMUL DE GOL

Problema jucătorului realizator în cadrul unei echipe a constituit, de-a lungul întregii perioade de dezvoltare şi afirmare a fotbalului una dintre preocupările principale care au stat în atenţia tehnicienilor de pretutindeni, explicaţia acestui interes deosebit fiind pusă, indiscutabil, pe seama raţiunii de bază a întrecerii sportive : lupta pentru obţinerea victoriei. Pentru împlinirea acestui deziderat, însă, a unor cerinţe de care sînt legate înseşi sensul şi calitatea spectacolului fotbalistic, al performanţei în ultimă instanţă, a fost întotdeauna nevoie de un plus de perseverenţă în muncă, de pricepere profesională şi de pasiune, atît de necesare depăşirii unor dificultăţi care încep, de regulă, cu selecţia timpurie şi apar apoi pe tot parcursul activităţii de formare şi pregătire diferenţiată caracteristică unor astfel de jucători cu rol şi sarcini specifice spiritului ofensiv.

A forma un realizator presupune, înainte de toate, în practica antrenorului, a cunoaşte calităţile, temperamentul, gama întreagă a posibilităţilor psiho-fizice ale celui căruia urmează a-i fi cultivate dorinţa şi plăcerea golului. Setea de gol cum se mai spune. Pentru că adevăraţii realizatori nu pot fi recrutaţi decît din rîndul acelora care simt şi-şi manifestă deschis bucuria de a înscrie. Numai aceştia, de altfel, sînt capabili să suporte duritatea confruntării cu apărătorii, fără teama riscurilor pe care le ascunde şocul angajamentului fizic în zona fierbinte a finalizării.

Şi acum, plecînd de la calităţi, particularităţi şi mod de acţiune, să încercăm a distinge principalele categorii de realizatori. În primul rînd, tipul „buldozer", reprezentat, în trecut, de jucători ca *Ene I* şi *Vaczi*, sau *Iancu* şi *Caraman*, astăzi. Fotbaliştii din această categorie se remarcă prin gabaritul lor impresionant, forţă şi mare putere de pătrundere. Enumerînd aceste calităţi avem parcă în minte figura fostului jucător dinamovist din perioada anilor 1952-1962, *Alexandru Ene*, jucător cu un suport moral şi fizic deosebit, care se lupta cu adversarul fără încetare şi fără să ţină seama de numărul şi duritatea loviturilor primite în angajamentul direct. Ene I nu era un virtuos al balonului, avea chiar unele insuficienţe tehnice. În schimb, se bătea, fără menajamente pentru minge în zona porţii şi pentru aceasta era temut de toţi adversarii. Aşa a şi ajuns, de altfel să domine, la un moment dat, plutonul golgeterilor, cîştigînd întrecerea directă cu ceilalţi concurenţi divizionari.

Cea de-a doua categorie de realizatori o formează tipul aşa-numit „vulpe", denumire atribuită jucătorilor care reuşesc printr-o mare abilitate tehnică, plasament, subtilitate şi vicleşug să-şi înşele adversarii şi să-i domine prin virtuozitate în zona de prelucrare şi mai ales de concretizare a golului. Din această grupă citîm exemplul lui *Ozon*, jucător care evita frecvent lupta directă cu apărătorii, găsind mereu soluţii pentru a trimite mingea în plasa porţii adversarilor săi; *Dumitrache* — fotbalist deosebit de dotat cu tendinţe evidente de ridiculizare a apărătorilor, *Iordănescu* şi alţii.

În activitatea mea ca antrenor problema formării unui om de gol, în adevăratul înţeles al cuvîntului, a constituit aş putea spune, permanent o preocupare de bază. Dintre numeroasele exemple pe care mi le oferă rezultatele unei practici îndelungate, aş cita numai cîteva a căror evoluţie sportivă mi se pare deosebit de semnificativă. Este vorba, în primul rînd, de atacantul *Drăgan* de la Flacăra Moreni, jucător de care m-am ocupat în mod special pentru a-i dezvolta aptitudinile de realizator, situat, de altfel, în perioada anilor 1964-1967 printre cei mai eficace fotbalişti din divizia secundă a ţării. Promovat după aceea, ca urmare a saltului de valoare înregistrat, la Petrolul Ploieşti, Drăgan a avut neşansa de a înfrunta concurenţa lui *Dridea* şi stăpînit de complexe şi insuficient ajutat de antrenori s-a pierdut treptat, în ciuda calităţilor care-l recomandau ca un element cu frumoase perspective de realizator.

Cel de-al doilea caz, acela al lui *Ciupitu* este şi mai interesant. În perioada în care activam, ca antrenor la Progresul Brăila, Ciupitu — jucător bine dotat fizic, cu un remarcabil simţ al porţii şi şut puternic nu reuşea la început să-şi valorifice adevăratele posibilităţi. Aşa se şi face că în întreg turul anului 1969 el nu a realizat decît un singur gol. Pentru retur, însă, ţinînd seama de preferinţele şi particularităţile jocului său în cadrul echipei, i-am limitat sarcinile şi zona de acţiune, plasîndu-l la nivelul celui mai avansat vîrf şi oferindu-i, prin activitatea altor jucători, mingi de finalizat. În acelaşi timp, în antrenamente, am urmărit cu el o mai bună sincronizare a pasei finale cu dezlipirea de lîngă adversar, infiltrarea în culoare de contraatac, eliminarea mişcărilor în plus, folosirea raţională a driblingului, simplificarea la maximum a execuţiei de lovire a mingii, exersarea trasului la poartă, cu şi fără adversar, etc. Rezultatul? În returul aceluiaşi campionat Ciupitu a marcat în 14 etape la care a participat efectiv, 15 goluri! Iar în toamna anului 1970 a fost transferat la Petrolul, unde a devenit, chiar după primele evoluţii, titular în echipa ploieşteană. În sfîrşit, cel de-al treilea caz, juniorul Ologu, jucător cu calităţi deosebite de realizator, mi-a inspirat încrederea de a-i încredinţa sarcinile şi rolul pe care-l îndeplinise cu atît succes în formaţia brăileană, Ciupitu. Primele satisfacţii n-au întîrziat să apară şi după cinci etape ale campionatului 1970-1971 tînărul Ologu marcase şase goluri în campionat! Dar un accident nefericit (ruptură de menisc) i-a întrerupt pentru moment, sper, ascensiunea pe drumul destul de promiţător spre vîrful piramidei.

Aceste trei exemple şi multe altele asemănătoare lor, mi-au întărit convingerea că în practica de antrenor munca pentru formarea şi pregătirea jucătorului realizator trebuie să capete în conţinut, sensul pe care îl conferă caracterul competiţiei şi întrecerii. Şi acest sens este creşterea capacităţii ofensive a echipei, golul şi, în final, victoria.

VIRGIL BLUJDEA
antrenor

CUM NE ORGANIZĂM LA LOVITURA DE ÎNCEPERE?

Au fost şi sînt şi astăzi multe echipe care — excepţie făcînd de la o anumită obişnuinţă, în virtutea căreia, lovitura de începere este considerată încă o simplă formalitate — s-au folosit şi se folosesc la maximum şi în mod raţional, de avantajele oferite de acest moment fix al jocului în scopul finalizării unor acţiuni iniţiate de la centrul terenului, chiar de la primul fluier al arbitrului şi desfăşurate apoi cu viteză pe direcţia cea mai scurtă către poarta adversă. Să ne amintim de exemplul din trecut al unor formaţii ca acelea al vechiului Sportul studenţesc şi Juventus, sau mai recent al Progresului cu un Oaidă impetuos şi eficace lansat de pasa ideală a lui Mateianu, care surprindeau, de regulă, prin simplitatea şi rapiditatea manevrei şi a execuţiei, apărări tributare lipsei de atenţie şi mai ales lipsei de organizare. Şi de aici, din asemenea situaţii, au rezultat goluri primite cu multă uşurinţă, handicapuri adeseori greu de recuperat care au netezit, nu o dată, căile înfringerii.

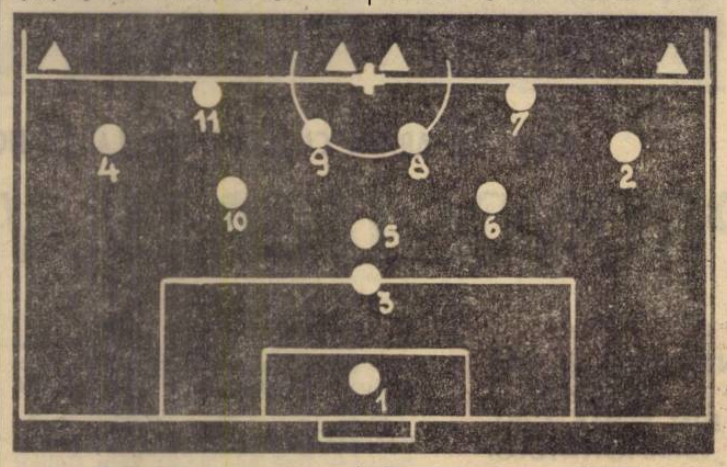

LEGENDA: punct alb = jucător în apărare; triunghiu = jucător în atac; semnul plus = minge.

Figura 1

De aceea, pornind de la ideea evitării unor astfel de surprize neplăcute, care în fotbal pot avea un caracter decisiv asupra rezultatului final al unei partide, ne-am propus în rîndurile ce urmează, o prezentare succintă a unui complex de măsuri ce se impun în organizarea defensivei, bazate pe principiul unei aşezări raţionale a jucătorilor în teren, în scopul acoperirii cu prioritate a zonei periculoase pentru poarta proprie şi a închiderii culoarelor de acces ale înaintaşilor pe direcţiile cele mai favorabile finalizării.

În practică, o apărare eficientă care să răspundă necesităţii de a para acţiunea fulgerătoare a adversarului, iniţiată în momentul execütării loviturii de începere, ar putea fi dispusă, în principiu, aşa după cum se arată în figura nr. 1.

Şi în ce constă de fapt raţiunea unui asemenea sistem de organizare? În primul rînd, cele două extreme (7 şi 11) se vor plasa înspre interior pentru a reduce posibilitatea ca unul din cei doi mijlocaşi adverşi să primească mingea, direct sau prin intermediul unuia dintre atacanţi. Cuplul înaintaşilor centrali ai echipei în apărare (8 şi 9) se aşează pe cerc pentru a putea ataca cît mai rapid pe înaintaşii centrali adverşi. Cei doi fundaşi laterali (2 şi 4) se dispun la 5—6 m faţă de extremele adverse, urmărind, pe de o parte, ca acestea să nu primească mingea la picior, iar pe de altă parte, să ajungă primii la balon în cazul cînd lansarea s-a făcut pe aripi printr-o pasă lungă cu intenţia realizării elementului surpriză. Mijlocaşii (6 şi 10) şi unul dintre fundaşii centrali (5) se plasează în zona mediană a terenului propriu, formînd un triunghi imaginar cu vîrful înapoi. În felul acesta ei asigură un dublaj perfect, atît cuplului de înaintaşi centrali, cît şi celor doi fundaşi laterali. Celălalt fundaş central (3), la cîţiva metri în spatele colegului său de post şi în rol de „libero", are sarcina de a acţiona în sprijinul oricăruia dintre coechipierii săi aflaţi în dificultate. În sfîrşit, portarul avansează şi el în teren, dar nu prea mult (circa 3—4 m), în eventualitatea că va fi nevoie să intervină la o minge aruncată de adversar peste zonele ocupate de restul apărătorilor. Prin această aşezare echipa în defensivă poate înlătura orice surprindere din partea adversarului cu condiţia ca fluierul de executare a loviturii de începere să o găsească deja organizată.

Citeva cuvinte despre „mingea de arbitru", considerată tot o lovitură de începere şi care poate deveni foarte periculoasă mai ales atunci cînd este dictată în apropierea porţii. Măsurile care se impun în astfel de cazuri urmăresc, în principal, blocarea drumului balonului către poartă. Astfel (aşa cum se arată în figura nr. 2) în spatele apărătorului care se angajează direct în dispută, la circa 2 m, trebuie format un zid de 2—3 jucători aşezaţi strîns unul lîngă altul în aşa fel încît să nu lase spaţii prin care s-ar putea eventual strecura mingea. În acest fel poate fi blocat, cu şanse de reuşită, orice şut trimis direct după ce mingea lăsată să cadă de arbitru a atins pămîntul. Distanţa de sub 3 m a zidului mai prezintă şi avantajul că în situaţia că, din executarea şutului direct spre poartă, este lovită mîna vreunui apărător, fără a exista elementul intenţional, conform regulamentului nu se poate acorda lovitura de la 11 m. După respingerea balonului apărătorii trebuie să se deplaseze cu rapiditate în faţă reluîndu-şi în primire locurile obişnuite în dispozitivul propriu defensiv. Ieşirea în faţă a acestora trebuie să se facă simultan, în aşa fel încît atacanţii adverşi să rămînă în poziţie de ofsaid în cazul cînd mingea ar putea fi retrimisă pe direcţia porţii, în faza imediat următoare.

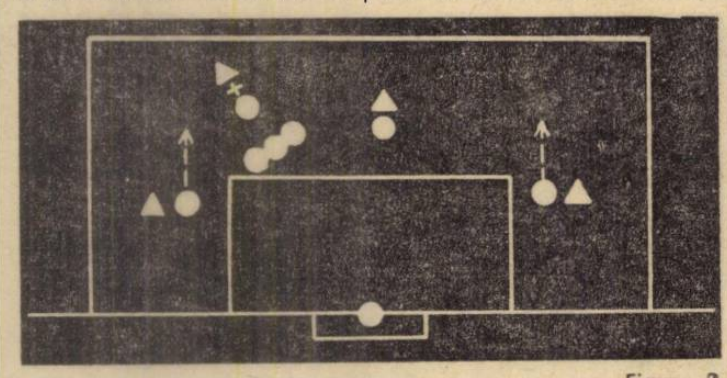

Figura 2

CORNEL SIMIONESCU
lector universitar